

# AANVRAAGDOSSIER BGA-label (beschermde geografische aanduiding)

## GENTSE AZALEA

### 1. Bevoegde dienst van de Lid-staat

*Vlaamse Overheid  
Departement Landbouw en Visserij  
Afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling  
Ellipsgebouw  
Koning Albert II-laan 35, bus 40  
1030 Brussel*

### 2. Aanvragende groepering

Vereniging van Vlaamse Azaleatelers  
p/a Axelsvaardeken 29a  
9185 Wachtebeke  
*e-mail : [info@vaneetvelde.com](mailto:info@vaneetvelde.com)*  
Samenstelling : producenten en handelaars

### 3. Productcategorie : product van bijlage II : sierbloemen en –planten.

### 4. Overzicht van het productdossier

#### 4.1. Naam : Gentse azalea's

#### 4.2. beschrijving :

De Beschermde Geografische Aanduiding heeft uitsluitend betrekking op azalea's die voldoen aan de voorschriften en de eisen van het productdossier.

*De Gentse azalea is de verkoopklare kamerazalea (Azalea indica of Rhododendron simsii) verkrijgbaar in diverse vormen (bolvorm in struik of stam, hoogstam, piramide en bijzondere vormen) en kleuren (o.a. wit, zalm, rood, karmijn, roze, purper en lila) zuiver of onzuiver (met strepen of randen).*

*De Gentse azalea is het resultaat van een kwaliteitsbewust productieproces gebaseerd op traditie en diversiteit.*

*De kwaliteit wordt gegarandeerd door het naleven van vooropgestelde kwaliteitscriteria gebaseerd op productprestatie (o.a. bloemknopverdeling), gebruiksvriendelijkheid (o.a. aanwezigheid van een gietrand), betrouwbaarheid (o.a. kleurgarantie) en esthetisch karakter (o.a. fris en groen uitzicht).*

*De Gentse azalea is bekend om zijn kwaliteit dank zij deze jarenlange traditie, de know-how, het uitgebreid onderzoek en de professionele voorlichting.*

In bijlage 1 worden de belangrijkste vormen van azalea en in bijlage 2 worden de voornaamste kleuren weergegeven.

### 4.3. Geografisch gebied

Het grondgebied van de Provincie Oost-Vlaanderen met als hoofdstad Gent.

*In deze regio worden thans jaarlijks ongeveer 35 miljoen azalea's geproduceerd, dit is ongeveer 75 % van de totale Europese productie. (Adviesbureau en Projectlabo voor de sierteelt Vanderhaegen 2007)*

*De verkoop ervan, voor een totale waarde van ruim 40 miljoen euro (2005) is voor meer dan 93 % gesitueerd in de EU. De belangrijkste klanten buiten de EU zijn Noorwegen en Zwitserland (AIPH/Union Fleurs : International Statistics Flowers and Plants 2006)*

In bijlage 3 wordt de ligging van de azaleabedrijven gesitueerd in Vlaanderen; in bijlage 4 wordt de concentratie weergegeven van de bedrijven rond de stad Gent.

### 4.4. Bewijs van oorsprong

De Gentse azalea is de verkoopbare azalea, d.w.z. vanaf het kleurtonend stadium of het kaarsstadium (foto in bijlage 5) geteeld volgens de hierna beschreven werkwijze, en die afkomstig is van bedrijven die zich geregistreerd hebben bij de Vereniging van Vlaamse Azaleatelers, meer bepaald bij het Project AzaleaKwaliteit, een initiatief van deze vereniging. *Het PAK streeft naar het behoud van de hoogwaardige Gentse azalea's en is een middel om de kwaliteit te garanderen naar de consument.*

De geregistreerde bedrijven zijn alle azaleatelers (bedrijven die de azalea telen vanaf stek tot volgroeide 'groene' azalea of tot minimaal kleurtonend stadium) en handelaars-forçeurs (bedrijven die aangekochte volgroeide 'groene' azalea's in forcerie brengen tot minimaal kleurtonend stadium). Zij dienen niet noodzakelijk lid te zijn van de aanvragende groepering.

De geregistreerde productiebedrijven ontvangen een deelnemingsnummer, het PAK-nummer en engageren zich door de ondertekening van een kwaliteitscharter (charter voor de teler in bijlage 6; charter voor de handelaar in bijlage 7).

Met het oog op het bekomen van de beste kwaliteit worden aan de geregistreerde bedrijven kwaliteitsnormen ter beschikking gesteld, zowel voor de groene azalea als voor de 'Gentse azalea'. De kwaliteit van de groene azalea is immers medebepalend voor de uiteindelijke kwaliteit van deze 'Gentse azalea'.

De geregistreerde azaleatelers worden tweemaal per jaar bezocht door een Adviesgroep die hen adviseert en toeziet op de naleving van de kwaliteitsnormen.

Per partij houden de geregistreerde azaleatelers een teeltfiche bij (bijlage 8). Deze teeltfiche wordt bijgehouden tot de planten verkoopklaar zijn. Deze garandeert de toepassing van de teeltmethode en de kwaliteitsnormen.

Elk geregistreerde teler neemt minstens éénmaal per teelt deel aan een vergelijkende bloeioproef waarbij toegezien wordt op de naleving van de normen. Dit biedt een garantie naar de consument in verband met de bloei van het product.

De verkoopklare planten die aan de vooropgestelde kwaliteitsnormen voldoen, worden gelabeld bij de teler of bij de handelaar-forçeur voor ze het bedrijf verlaten met een

duidelijk herkenbaar label met de vermelding van 'Gentse azalea's', het Europese BGA-label en het PAK-nummer dat de traceerbaarheid garandeert.

Groene azalea's die in aanmerking komen voor het BGA-label worden bij het transport naar het forceriebedrijf vergezeld van een PAK-sticker, waarop het PAK-nummer vermeld wordt en van de teeltfiche van de betreffende partij.

Onafhankelijke controles door het erkend controle-orgaan (zie 4.7) op verkoopklare planten in de forcerieruimte van het bedrijf garanderen de naleving van de normen en het gebruik van het Europese BGA-label.

Er worden per verkoopseizoen 100 controles uitgevoerd waarbij er naar gestreefd wordt dat elk bedrijf minstens éénmaal gecontroleerd wordt.

## Controlerapport PAK azalea's

Teler: ..... Controleur: .....  
 .....

Datum controle: .. / .. / 200;

Handelaar: .....

PAK\_nr: .....

Gesproken met: .....

Dit controlerapport is opgesteld op basis van een steekproef

Aantal gecontroleerde planten: ..... (min. 20) CV : .....  
 .....

Vorige opmerkingen/vereisten nagekomen : ja/nee/nvt Maat : .....

(Zoniet, beschrijf de nog overblijvende non-conformiteiten)

Voldoet het gecontroleerde van de volgende onderdelen aan de voorschriften ?

	Ja	nee	Opmerkingen
<b>Product</b>			
• Eerste keus gesorteerd:			
- Er is geen gat in de plant			
- De plant zal (is) niet open(ge)vallen			
- De plant is gelijkmatig geknopt			
- De plant is regelmatig gevormd (niet op kar)			
• Substraat proper			
- Er is geen levermos aanwezig			
- Er is geen springkruid aanwezig			
- Er zijn geen andere onkruiden aanwezig			
- Substraat is vrij van bladresten			

- De plant staat centraal in de pot			
- Meerstek is gelijkmatig ontwikkeld			
- Er is een gietrand aanwezig			
- Diefjes zijn niet of slechts beperkt aanwezig			

• Het blad is vrij van vraat			
- Er is geen rupsenschade zichtbaar			
- Er is geen andere vraatschade zichtbaar			

• Het blad is fris en groen			
- Er is geen bladziekte waarneembaar			
- Er zijn geen algen waarneembaar			
- Er zijn geen residuen zichtbaar			

### **PAK – STICKER**

PAK-stickers worden gebruikt			
Zijn volledig ingevuld			
Naam teler niet vermeld (tenzij op verzoek van afnemer)			
PAK-nr vermeld			

			Ja	nee	Opmerkingen
De pot-plant verhouding is volgens de tabel :					
Pot (cm) Maat van de plant (cm)*					*afstand tussen de buitenste bloemknoppen over de smalste kant, door het midden van de pot
ES plastic	Steen				
9-10	9	10-12			
10,5-11	10	12-15			
12	11	15-20			
13	12	17,5-22,5			
	12,5	20-25			
14	13	22,5-25			
15	14	25-30			
16-17	15-16	30-37			
18	17	40			
Geen planten in dieptrekpot vanaf potmaat 11cm					

### **Enkel voor groene azalea's**

Pot proper (enkel afgekuist is niet meer voldoende)			
Geen voorbloeï			

**Enkel voor bloeiende azalea's**

Pot gewassen			
Juist kleurtonende bloemknoppen regelmatig verspreid			
Gelijkmatig in bloei			
Bij meerstek dezelfde bloemkleur			
Trekrijp (gezwollen knop)			

**Voor akkoord****datum: . . / . . / 200****handtekening  
teler / exporteur****controleur**

Opmerkingen	Waarschuwing	Sanctie	In orde

Alle in de handel gebrachte Gentse azalea's, dienen te beantwoorden aan de kwalificatie 'in orde'.

Samengevat wordt de kwaliteit en traceerbaarheid als volgt gewaarborgd :

Registratie als deelnemer teler of handelaar-forçeur via PAK-nummer
Ondertekenen van kwaliteitscharter
Ondersteuning van de naleving kwaliteitsnormen via bezoek van de adviesgroep
Bijhouden teeltfiches
Deelname aan bloeiproeven
Labelling van de planten bij verkoop
Label met PAK-nummer
Onafhankelijke controle op de normen en de labelling

Het PAK, Project AzaleaKwaliteit, engageert zich om alle noodzakelijke gegevens over te maken aan de Federale Overheidsdienst Economie.

**4.5. Werkwijze voor het verkrijgen van het product****4.5.1. De teelt van de Gentse azalea**

*De volledige teelt van de Gentse azalea (van stekproductie tot en met de bloeibare plant) gebeurt in het onder 4.3. afgebakende geografisch gebied. Er zijn geen beperkingen op het bekomen van voldoende vegetatief materiaal daar het geproduceerd wordt binnen het bedrijf. Men past de stek-van-stek-methode toe waarbij elke plant als moederplant fungeert voor de volgende teelt.*

De Gentse azalea wordt vermeerderd door stekken of griffelen. Thans wordt meer dan 99 % gestekt en minder dan 1 % gegriffeld op een onderstam. Het stekken gebeurt hoofdzakelijk in de eindpot met meerdere stekken (2 tot 5) per pot. De stekken worden onmiddellijk afgedekt met plasticfolie. Via bodemverwarming wordt de temperatuur in het steksubstraat verhoogd tot 23 – 25 °C.

De teelt van de Gentse azalea vraagt verder het regelmatig toppen van de planten; dit is het wegnemen van het bovenste gedeelte van de tak, zodat die zich kan vertakken. Afhankelijk van de gewenste grootte van het eindproduct wordt het aantal topbeurten bepaald (in de regel tussen 1 en 4).

De eerste fase van de teelt (meestal tot en met de tweede topbeurt) gebeurt onder bedekking (glas of plastic); de verdere opkweek tot het eindproduct kan zowel bedekt als in openlucht plaatsvinden. De planten die buiten geteeld zijn dienen omwille het vorstgevaar tijdig binnengebracht te worden.

Na de laatste topbeurt worden vaak groeiregulatoren ingezet om de gewenste bolvorm te verkrijgen.

De groene azalea, die de gewenste einddiameter heeft bekomen, gaat uiteindelijk over tot bloemknopvorming. Daartoe moet eerst aan een bepaalde koudebehoefte voldaan zijn. Afhankelijk van de duur van deze koudebehoefte worden de azalea's ingedeeld in zeer vroegbloeiende (vanaf 15 augustus), vroegbloeiende (vanaf 1 december), middelvroeg bloeiende (vanaf 15 januari) en laat bloeiende (vanaf 15 februari).

De verkoop van de groene azalea gebeurt, vaak na een koelcelbewaring, op het ogenblik dat de bloemknoppen, na het voldoen aan de koudebehoefte, voldoende uitgerijpt zijn.

De bloeiende azalea wordt bekomen door het trekken of de forcerie. Daartoe worden de voldoende uitgerijpte planten bij hogere temperatuur (min 20 °C) gebracht, regelmatig gegoten en vaak kunstmatig belicht. De verkoop ervan gebeurt vanaf het kleurtonend stadium of het kaarsstadium (bijlage 5).

#### **4.5.2. Project Azaleakwaliteit (PAK)**

De Gentse azalea, geteeld volgens voormeld procédé, zal aan de consument de grootste voldoening schenken en zijn reputatie respecteren als hij voldoet aan de normen gesteld in het kader van het PAK, het Project AzaleaKwaliteit.

*De deelname aan het PAK is vrij; elke azaleateler kan zich op vrijwillige basis laten registreren bij het PAK. Aan deze registratie zijn geen voorwaarden verbonden. De producenten van de 'Gentse azalea' zijn verplicht zich bij het PAK te registreren en de normen vastgelegd in het Project Azalea Kwaliteit na te leven.*

In het kader van het **Project AzaleaKwaliteit** worden normen voor groene en bloeiende Gentse azalea's vooropgesteld die aan de consument de grootste tevredenheid kunnen schenken.

Hierna wordt een overzicht gegeven van de PAK-normen voor groene en bloeiende azalea's

##### Voor groene azalea's

- o Eerste keus gesorteerd d.w.z. regelmatig gevormd
- o planten moeten bij aflevering trekrijp zijn (gezwollen knop)
- o gietrand : geen grond boven potrand
- o substraat : vrij van onkruid, mos en bladresten
- o doorworteling onderaan de pot moet verwijderd worden
- o pot moet proper zijn
- o potkwaliteit : spuitgietpot met kleur die de stenen pot benadert (geen dieptrekpot)

- o blad : fris en groen uitzicht, geen spuitresten, kalkaanslag, modder, algengroei
- o blad : vrij van vraatschade
- o midden van de plant = midden van de pot
- o diefjes slechts beperkt aanwezig
- o geen voorbloeï, niet kleurtonend "groen=groen"
- o bij meerstek : alle stekken moeten gelijkmatig ontwikkeld zijn
- o pot-plant verhouding volgens volgende tabel

Deze pot-plantverhouding is de ideale verhouding voor de consument op het vlak van onderhoud, gebruiksvriendelijkheid en esthetisch uitzicht.

Potmaat : ES Plastiek	Potmaat Stenen pot	Maat van de plant*
9-10	9	10-12
10,5-11	10	12-15
12	11	15-20
13	12	17,5-22,5
	12,5	20-25
14	13	22,5-25
15	14	25-30
16-17	15	30-37
18	17	40

\* Maat van de plant = afstand tussen de buitenste bloemknoppen over de smalste kant door het midden van de pot

#### Voor bloeiende azalea's

definitie van bloeiend : juist kleurtonende bloemknoppen regelmatig verspreid over de plant

- o basisnormen voor groene azalea's (uitgezonderd "groen=groen")
- o eerste keus gesorteerde bloeiende azalea's
- o pot moet proper zijn
- o potkwaliteit : spuitgietspot met kleur die de stenen pot benadert (geen dieptrekpot)
- o kleurecht per pot
- o bloemen vrij van zichtbare schade
- o gelijkmatig in bloei :

Weinig open bloemen	0-10%
weinig groene knoppen	0-10 %
veel juist kleurtonende knoppen en bloemkaarsen	80-100 %

- pot-plantverhouding volgens volgende tabel :

Potmaat : ES Plastiek	Potmaat Stenen pot	Maat van de plant*
9		10
10	9	12,5
10,5 – 11	10	12 – 15
12	11	15-20
13	12	17,5-22,5
	12,5	20-25
14	13	22,5-25
15	14	25-30
16-17	15	30-37
18	17	40

- Maat van de plant = afstand tussen de buitenste bloemknoppen over de smalste kant door het midden van de pot

**Elke producent die de benaming ‘Gentse azalea’ wenst te gebruiken, is verplicht deze PAK- normen na te leven.**

#### 4.6. Verband

*De aanvraag tot erkenning van de Gentse azalea is gebaseerd op de reputatie van dit bijzondere product. Het is evenwel de combinatie van de historische, natuurlijke en menselijke factoren die heeft bijgedragen tot het ontstaan van de typische teelt van de Gentse azalea.*

##### 4.6.1. Faam van de Gentse azalea's

*Het boek ‘Tuinbouwcyclopedie I, de Azalea indica L. 1938, door H. Scheerlinck e.a. wordt als volgt ingeleid :*

*‘De stad Gent, alsmede Het Gentsche, zouden het voorzeker elkeen ten kwade duiden die, nu we reeds zover in de 20<sup>ste</sup> eeuw getreden zijn, er nog de meening zou op nahouden dat de Azalea indica, nog moet bekend gemaakt worden aan om het even welk volk der huidige beschaafde wereld. Sedert jaren reeds dragen ze beide den luister en den roem van een schitterende wereldvermaardheid om hun uitgestrekte Azaleakweckerijen, om hun ver doorgedrevene specialiseering in de teelt van deze zoo fel gewaardeerde en zeer begeerenswaarde cultuurplant.*

*GENT .....BLOEMENSTAD.....AZALEAKWEEK .....FLORALIEN.....*

*Zijn dit niet vier mooie namen, innig met elkaar verwant ? Ze zijn zoo logisch opeenvolgend, zoo trouw met elkaar vergroeid, zoo zusterlijk met elkaar vereenigd, dat niemand ook één dezer woorden uitspreekt of instinctmatig worden ook de drie andere voor den geest geroepen.*



#### 4.6.1.1. *Het ontstaan van de sierteelt en de azaleateelt in het bijzonder in de Gentse regio*

De Gentse hovenier Judocus Huytens bracht vanuit Engeland vanaf 1774 merkwaardige nieuwigheden naar het Gentse waaronder Rhododendrons en azalea's. De eigenlijke invoer van de *Azalea indica* gebeurde in 1808 door Kapitein Welbanck van Engeland

*Een zeer belangrijke gebeurtenis waaraan de Gentse hofbouw in het algemeen en de azalea in het bijzonder* zijn vlucht te danken heeft is de oprichting van de Maatschappij voor Landbouw en Kruidkunde te Gent in 1808. Dit was de eerste hofbouwmaatschappij van het continent, met als doel, de kruidkunde in het algemeen en de teelt van in- en uitheemse gewassen in het bijzonder te bevorderen. Als middel om dit doel te bereiken werd het houden van jaarlijkse tentoonstellingen vooropgesteld. In een tentoonstelling gehouden op 6 februari 1819 werd de eerste azalea tentoongesteld door Baron Du Bois de Vroeylande. Aanvankelijk werden halfjaarlijkse tentoonstellingen gehouden; vanaf 1839 werd gestart met grote vijfjaarlijkse tentoonstellingen met een internationale jury. Pas in 1873 werd de naam 'Floralien' ingevoerd.

Andere belangrijke data *en gebeurtenissen* voor de 19<sup>de</sup> eeuw zijn hierna opgesomd (*bron : Tuinbouwcyclopedie I, de Azalea indica L, door H. Scheerlinck et al. 1938*) :

- In 1839 gaf Louis Van Houtte, bloemist te Gentbrugge zijn eerste catalogoog uit waarin reeds 97 variëteiten van *Azalea indica* waren vermeld.
- Hij stichtte in 1849 de Gentse tuinbouwschool.
- *In 1865 (Amsterdam), 1866 (Londen) en 1867 (Parijs) behaalden de Gentse azaleakwekers de mooiste prijzen (Schatten en Archieven van de Floralien 1999)*
- *In 1869 prijkten de Gentse azalea's in volle glorie op de Russische Floralien van Sint Petersburg (17 mei 1869).*
- *Vanaf 1890 werden azalea's in kisten per stoomschip naar Noord-Amerika geëxporteerd*

Ook Engeland, Frankrijk en Duitsland hadden rond 1880 interesse voor de Gentse azalea.

- *In zijn 'Etude sur la Culture et la Végétation de l'Azalea indica (1893) schreef Georges Truffaut 'C'est en Belgique, et plus particulièrement dans les environs de la ville de Gand, que l'on trouve les plus importantes cultures d'Azalea'.*

De azaleateelt werd zo belangrijk in het Gentse dat één der eerste hofbouwinstellingen, die van August Van Geert in 1881 de publicatie start van een azaleatijdschrift onder de naam 'Iconographie des Azalées de l'Inde' met 36 kleurplaten.

In de jaren 1880 – 1890 worden steeds meer bedrijven opgericht vooral in de omliggende gemeenten rond Gent, o.a. Merelbeke, Melle, Lochristi en Evergem.

Rond de jaren 1900 nam de Gentse tuinbouwhandel een uitbreiding die nooit tevoren was geëvenaard; de azalea vormde het zwaartepunt van de culturen.

De Floralien van 1908, ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Kruidkunde en deze van 1913 bij de opening van de Internationale Wereldtentoonstelling waren hiervan de glansrijke weerspiegeling.

*Uit verschillende publicaties blijkt dat ook de telers streefden naar een zo groot mogelijke diversificatie qua kleur en vorm.*

*In het Landbouwtijdschrift (oktober 1954) schreef Rijkstuinbouwconsulent F. Peeters : 'De azaleateelt, de roem van Gent, wordt door talrijke hofbouwers beoefend. Zij kweken een groot aantal variëteiten. Deze verschillen onderling door de bloemkleur en de vorm, door vroege , middelmatige en late bloei enz.'*

*De productie van de Gentse azalea steeg van 7.5 miljoen stuks (1955)(Economische betekenis van de bloemeteelt in Gent en omstreken, Chris Van Lanckere 1961-1962) naar 35 miljoen stuks in 1985.*

*De export van azalea's nam eveneens spectaculair toe (Chris Van Lanckere 1961-1962, Evolutiestudie van de Belgische en Oost-Vlaamse Sierteelt, EROV 2000, AIPH/Union Fleur : International Statistics Flowers and Plants 2006).*

<i>Jaar</i>	<i>Export in (miljoen Belgische frank)</i>
<i>1945</i>	<i>13</i>
<i>1950</i>	<i>75</i>
<i>1955</i>	<i>136</i>
<i>1960</i>	<i>196</i>
<i>1980</i>	<i>774</i>
<i>1984</i>	<i>1.246</i>
<i>1989</i>	<i>1.904</i>
<i>1993</i>	<i>1.604</i>
<i>2005</i>	<i>40.3 miljoen euro</i>

*De Gentse regio is de draaischijf van de azaleaproductie en –handel in West-Europa. Ook onderzoek, voorlichting en toelevering zijn geconcentreerd in deze regio.*

#### **4.6.1.2.. Ontstaan en geschiedenis van de aanvragende vereniging**

Op 14 juni 1912 werd de 'Bond der Belgische Azaleakwekers en -Handelaars' gesticht onder de kernspreuk 'Naar ontwikkeling en veredeling' (standregelen) (statuten in bijlage 9).

Artikel 3 van de standregelen der maatschappij vermeldt de doelstellingen van de vereniging :

- a. de waardeering der Azalea's te doen aangroeien;*
- b. de verkoop ervan uitbreiden, door tegenwoordige handelswegen te vergemakkelijken en naar nieuwe uit te zien;*
- c. de slenter te keer gaan die bestaat in de zeer verouderde of gebrekkige soorten voor te kweken die alleenlijk eene moeilijkheid voor den handel medebrengen. Hierom de best gekende soorten en geproefde nieuwigheden in de kwekerijen aanbevelen en vermenigvuldigen;*
- d. met vereenigde krachten de planten ziekten bestrijden die een gevaar voor onze voortbrengst, bijzonderlijk op de buitenlandsche markt, dreigen te worden, dit door proeven, voordrachten en alle andere middelen die doeltreffend zullen geoordeeld worden;*
- e. aldus de roem en de faam der Belgische Azaleas op de wereldmarkt hooghouden en overal voor de kweekers de plaats en het aanzien verkrijgen die zij door den omvang en de belangrijkheid hunner zaak verdienen.*

Artikel 4 vermeldt : *er zullen in den schoot der maatschappij tentoonstellingen ingericht en gehouden worden voor alles wat de azalea betreft. Prijskampen zullen te dier gelegenheid uitgeschreven en getuigschriften of andere beloningen voor verdienste toegekend worden. Te dien einde al het bestuur een komiteit benoemen dat over alles onwederroepelijk zal beslissen (1920)*

Er werd bovendien een ledenblad uitgegeven onder de titel 'Azalea, orgaan van den Bond der Belgische Azaleakwekers en Handelaars' (1915)(bijlage 10).

Het ledenaantal steeg van 21 bij de oprichting tot 150 in 1913.

In april 1925 werd deelgenomen aan de Tentoonstelling van Heemstede (Haarlem), waar de faam en de roem van den Gentschen Azaleakweek hoog werd gehouden.

Vanaf 1928 werden jaarlijks Kerstdagtentoonstellingen gehouden van bloeiende Azalea's (bijlage 11).

Op 16 januari 1928 kwam, onder impuls van Dr. Scheerlinck, de redactieraad tot stand van het eerste werk der Tuinbouwcyclopedie 'De Azalea indica L.' door Dr. Scheerlinck, Jos Baumann, Fr. De Somer, Aug. Haerens en A. Van Laere, dat tot stand kwam in 1938 en dat onze Azaleakwekers reeds uitstekende diensten bewees.

Ter gelegenheid van de tentoonstelling van 1936 werd een grootse reclame op touw gezet om de afzet van de bloeiende azalea in onze stad en ook in het binnenland te doen toenemen. Met de steun van het Ministerie van Landbouw werden postkaarten met een bloeiende azalea erop afgebeeld en voorzien van gepaste spreuken tot het aanbevelen derzelfde, gedrukt en bij duizenden verspreid (voorbeeld in bijlage 12).

*In 1938 werd een driedaags Azalea-salon georganiseerd te Gent van 17 tot 19 december (postzegel bijgevoegd).*

De vereniging was bovendien actief in de promotie van de azalea en in de voorlichting (via de jaarlijkse algemene zomervergadering)(1948 – 1952) (bijlage 13).

In 1967 werd in de schoot van de Bond een initiatief genomen om onze producenten aan te moedigen tot het voortbrengen van kwaliteitsplanten. Dit mondde uit in de oprichting van een organisme genoemd 'Bedrijfs- en Kultuurattest in de Azaleateelt' (bijlage 14).

Op 18 december 1995 sluiten de Telerswerkgroep Azalea en de Studiekring Azalea aan bij de Bond der Belgische Azaleakwekers en -Handelaars (overeenkomst in bijlage 15). In 1997 werd, na overleg tussen de beroepsorganisaties van telers en handelaars, het PCS, het CLO en de Dienst Ontwikkeling Plantaardige Productie van het Ministerie van Middenstand en Landbouw en onder de coördinatie van de Stuurgroep Sierteeltmarketing van EROV beslist de productie van kwaliteitsazalea's te stimuleren via het Project AzaleaKwaliteit. Dit Project vervangt het Bedrijfs- en Kultuurattest (bijlage 16).

Er werd een kwaliteitsteam, een bestuur, geïnstalleerd waarin alle geledingen vertegenwoordigd zijn en een adviesgroep bestaande uit oud-telers, voorlichters en onderzoekers. Er werden objectieve kwaliteitscriteria opgesteld waaraan een kwaliteitsazalea dient te voldoen.

Op 15 februari 2001 wordt de naam van de vereniging gewijzigd in 'Vereniging van Vlaamse Azaleateelers' (bijlage 17).

Op vraag van deze vereniging werd in september 2004, ter gelegenheid van de Internationale Jaarbeurs Accenta te Gent, door de Economische Raad voor Oost-Vlaanderen, EROV, gepeild naar de interesse van de consumenten, hoofdzakelijk afkomstig uit de provincie Oost-Vlaanderen, voor de azalea in het algemeen en het gebruik van een oorsprongslabel in het bijzonder.

Uit deze uitgebreide consumentenenquête, waaraan 700 consumenten deelnamen, is gebleken dat 80 % van de respondenten achter het initiatief staan van een oorsprongslabel voor de Gentse Azalea (bijlage 18).

#### 4.6.2. Determinanten centrumfunctie azaleasector in regio rond Gent

De ontwikkeling van de centrumfunctie voor de azaleasector in de regio rond Gent (Lochristi) dateert reeds uit de negentiende eeuw en blijft tot op de dag van vandaag zijn rol spelen. De historische ontwikkeling van een bepaald gebied tot een centrumfunctie voor een bepaalde productie kan zijn oorsprong terugvinden in verschillende elementen. In een Nederlands onderzoek werden enkele determinanten bepaald die belangrijk zijn in de ontwikkeling van een centrumfunctie van een tuinbouwstreek. De determinanten uit dit onderzoek werden gehergroepeerd in drie hoofdgroepen die de fysische, de economische en sociale en de historische elementen bevatten (Allebas, J. & Rodewijk, R., 1992).

##### 4.6.2.1. Fysische elementen

Fysische elementen, die van belang zijn bij de ontwikkeling van een teelt, zijn: het klimaat, de bodem, het water en andere omgevingsfactoren. In de omgeving van Gent speelden enkele van deze factoren in het voordeel van de ontwikkeling van de azaleateelt (De Leenheer, L. et al., 1966). Enerzijds was het gematigd zeeklimaat geschikt voor de productie van azalea's. Door de vorst waren er in de winter nochtans serres nodig.

*Thans gebeurt de teelt van de Gentse azalea in het jong stadium en in de trekfase onder verwarmd glas of plasticfolie; de opkweek (van jonge tot volgroeide plant voorzien van bloemknoppen) meestal in open lucht. Nadien kan koelcelbewaring toegepast worden voor het optimaliseren van de bloei.*

Anderzijds hadden azalea's een doorlaatbare bodem nodig. De pleistoceenlagen die in de Vlaamse regio in het noordoosten van Gent (Lochristi) veel voorkomen vormden een goede subbodem. De lichte zandbodem droogde in de zomermaanden echter regelmatig uit waardoor bevoeiing zich opdrong. Hiervoor was in de omgeving van Lochristi voldoende hoog kwalitatief water beschikbaar.

Azalea's werden vooral geteeld in een substraat van naald- en bosgrond. Dit substraat was tot voor een aantal jaren beschikbaar in de regio, maar tegenwoordig moet het aangevoerd worden. *Om teelttechnische en praktische redenen wordt thans turf als substraat gebruikt, al of niet bijgemengd met cocosvezel, perlite e.a. De keuze van dit substraat wordt o.a. bepaald door de kwaliteit van het gietwater, de gietfrequentie, ervaring enz.*

#### 4.6.2.2. Economische en sociale elementen

Economische en sociale elementen kunnen ook kritische succesfactoren zijn voor de introductie van nieuwe gewassen. Tuinbouwkundige activiteiten komen geregeld voor in de omgeving van grote steden. Voor de commercialisering van de producten is de nabijheid van een stad aantrekkelijk en er is vaak een goede verkeersinfrastructuur voor handen voor het transport van zowel toeleveringsmaterialen als van afgewerkte producten. De tuinbouwteelten (b.v. azalea) kunnen een hoge toegevoegde waarde per oppervlakte-eenheid geven. Dit bood voor de kleinere bedrijven in het Gentse de mogelijkheid om een goed inkomen te verdienen op een beperkte oppervlakte. In de omgeving van Gent waren er in de negentiende eeuw voldoende arbeidskrachten beschikbaar voor de arbeidsintensieve productie van azalea.

Op het einde van de achttiende en bij het begin van de negentiende eeuw ontwikkelde zich rond Gent een centrum van sierteeltproductie. De bedrijven waren oorspronkelijk gevestigd in de buitenwijken van de stad, maar als een gevolg van een groeiende verstedelijking en industrialisatie verhuisden de bedrijven naar het omliggende, landelijke gebied (Monsaert, J., 1985).

#### 4.6.2.3. Historische elementen

*Azalea indica simsii* vond zijn oorsprong in China, Taiïwan en Japan. De introductie van deze nieuwe sierplant in de Gentse regio nam een zekere tijd in beslag. De eerste azalea werd reeds in 1819 tentoongesteld in Gent (Koninklijke Vereniging van Landbouw en Botanie). In de eerste helft van de negentiende eeuw, dus vóór de invoering van de azaleateelt, was de teelt van *Camellia* de specialiteit van de streek. Enkele belangrijke telers, waaronder Louis Van Houtte, drukten in die tijd hun stempel op de ontwikkeling van de sierteeltproductie in Gent.

In het jonge Gentse sierteeltcentrum werden nieuwe teelten geïntroduceerd door pioniers, die ook verdere ontwikkelingen ondersteunden. De azaleateelt werd o.a. door Van Houtte geïntroduceerd maar het was vooral belangrijk dat deze teelt ondersteuning kreeg. In de streek waren tuinbouwbedrijven en toeleveringsbedrijven reeds aanwezig en zij vormden een goede basis voor de introductie van nieuwigheden. Van Houtte stelde op zijn bedrijf de teelttechniek van azalea op punt en verrichte veredelingsactiviteiten die resulteerden in de ontwikkeling van verschillende nieuwe vormen en kleuren. Deze nieuwigheden bleken zeer aantrekkelijk te zijn voor de consumenten. Jonge telers kregen op het tuinbouwbedrijf van Van Houtte een opleiding. Dit leidde tot de oprichting van een tuinbouwschool, waar jonge mannen opgeleid werden tot geschoolde en bekwame telers. Velen onder hen startten dan ook een eigen tuinbouwbedrijf op. Van Houtte was naast een producent ook een internationale handelaar. Nieuwigheden werden gecommmercialiseerd en namen al vlug een belangrijke plaats in op de internationale markt. Van Houtte wordt dan ook beschouwd als één van de grondleggers van het regionale productiecentrum (Trivier, H., 1985). De productie van azalea breidde uit, terwijl de teelt van *Camellia* tezelfdertijd naar het achterplan werd verwezen.

In de ontwikkeling van de centrumfunctie was het meest belangrijke historische aspect wel de introductie van een innovatie op de gepaste plaats. Ook in andere economische sectoren wordt de introductie van innovaties als de drijvende kracht achter de ontwikkeling van kleine en middelgrote bedrijven in een regio beschouwd (Nijkamp, P., et al., 1988). Van Houtte heeft in dit proces het grootste aandeel gehad, maar ook andere

telers en handelaars speelden een belangrijke rol. Het tuinbouwkundig centrum van Gent ontwikkelde zich verder als gevolg van de introductie van azalea's, begonia's en andere sierplanten. Gent verwierf zo een echte centrumfunctie. De ganse bedrijfskolom breidde uit: het aantal toeleveringsbedrijven, transportbedrijven, handelaars, ... nam toe en bood een beter kader voor de verdere ontwikkeling van de sierteelt. Door het groeiend economisch belang van de tuinbouwsector werden door de overheid ook enkele belangrijke initiatieven genomen. Onderzoekscentra, met een wereldwijde faam op het gebied van technologisch en veredelingsonderzoek op azalea's, werden opgericht. Ook de ontwikkeling van het onderwijs en aansluitende diensten werd voortgezet. Enkele belangrijke tuinbouwbedrijven hadden een grote economische kracht. Deze bedrijven waren naast de productie ook van belang door hun sterke positie op de internationale markt. Telersverenigingen, die de belangen van de telers verdedigden, ontstonden reeds vroeg. De ontwikkeling van een centrum bood een goed kader voor het oprichten van bedrijven.

#### 4.7. Controle-structuur

Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie  
Algemene Directie Controle en Bemiddeling  
Tweede Afdeling – Gespecialiseerde Diensten  
Sectie A  
Controles Uitgaven EOGFL en Marktordening  
Adres : WTC III, Simon Bolivarlaan 30, B-1000 Brussel  
Tel. 02/208.40.40 Fax : 02/208.39.75

#### 4.8. Etikettering en verpakking

De planten worden gelabeld bij de PAK-teler en/of handelaar voor ze het bedrijf verlaten met een duidelijk herkenbaar label met de vermelding van 'Gentse azalea's' en het Europese BGA-label.